

8. Розробка і проведення бінарних уроків (фізика-хімія, фізика-біологія, хімія-біологія, географія-фізика) з переважним акцентом на відкриті задач.

9. Запровадження в систему методичної роботи школи традицію взаємовідвідування вчителів, які приймають участь у цьому проєкті.

10. Представлення вчителями, які приймають участь у експерименті, творчого звіту із самоаналізом вирішених та невирішених проблем (наприкінці семестру, чи вивчення змістовної теми).

11. Проведення за результатами річної роботи розширеного засідання МО вчителів природничих наук із залученням усіх педагогів закладу, з метою аналізу рівня навчальних досягнень з предметів природничого циклу, рівня мотивації учнів, визначення ускладнень та недоліків, які виявились у процесі діяльності зі створення і впровадження відкритих задач.

Висновки. Отже, в результаті проведеної нами науково-дослідної роботи обґрунтовано організаційно-педагогічні умови підготовки вчителя в системі методичної роботи школи до конструювання і впровадження відкритих задач; визначено окремі шляхи їх реалізації в процесі підготовки вчителя в умовах внутрішньошкільної методичної роботи. Запропонована система підготовки спрямовує вчителя на включення в урок винахідницьких задач, які детермінують розвиток творчих здібностей і дітей, і вчителя, дозволяють осмислити та закріпити на творчому рівні навчальний матеріал. Відкриті задачі «вносять» в урок емоційність, допомагають формуванню у дітей цілісної картини світу

Звісно, запропонований алгоритм підготовки вчителів до впровадження відкритих завдань має бути адаптованим кожним навчальним закладом відповідно до своїх потреб та існуючих профілів навчання. Але величезний потенціал, який закладений у відкритих задачах, на нашу думку, має використовуватися в педагогічній практиці як найширше.

Подальшого дослідження потребує перенесення моделі організації навчальної діяльності в системі методичної роботи школи в інші форми післядипломної педагогічної освіти.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Теория и практика образовательных технологий / [научн. ред. В.В. Гузев] - М.: НИИ школьных технологий, 2004. – 192 с.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник: [довідкове видання] / С. Гончаренко – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.
3. Альтшуллер Г.С. Найти идею / Г.С. Альтшуллер. – Новосибирск: Наука, 1986. – 220 с.
4. Гин А.А. Приемы педагогической техники: Свобода выбора. Открытость. Деятельность. Обратная связь. Идеальность: [Пособие для учителя] / А.А. Гин. - [2-е изд., доп., перераб.]. – Луганск: СПД Резников В.С., 2006. – 100 с.
5. Мурашковский Ю.С. Биография искусств / Ю.С. Мурашковский. – Петрозаводск: Скандинавия, 2006. – 234 с.
6. Макридина Л.О. Использование современных технологий в педагогической деятельности: ТРИЗ-педагогика / Л.О. Макридина // Начальная школа. - 1995. - №7. – С.12-14.
7. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии / С.Л. Рубинштейн. – СПб.: ЗАО «Издательство «Питер», 1999. – 720 с.: (Серия «Мастера психологии).

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Костенко Євгенія Юрїївна – заступник директора НВК «Ліцей економіки та інформаційних технологій», вчитель фізики (м. Запоріжжя).

Коло наукових інтересів: післядипломна підготовка вчителів природничих дисциплін.

ТРЕНІНГОВЕ НАВЧАННЯ У СВІДОМІЙ ОСВІТІ

Юлія ЛИМАРЕВА

Сучасний освітній процес зорієнтований на формування у особистості вмінь свідомо самостійно навчатися з метою впевненої діяльності у суспільстві що змінюється. У статті розкрито місце та роль тренінгового навчання в умовах сучасної освіти, наведено класифікацію тренінгів, розглянуто варіанти їх застосування та доцільність використання в навчальному процесі.

The modern educational process is oriented on shaping beside personalities of the skills consciously be by itself trained for the reason certain activity in society which changes. In article reveal open place and role training in education in condition of the modern formation, is brought categorization training, considered variants of their use and practicability of the use in scholastic process.

Постановка проблеми. Освіта сьогодення зорієнтована на формування особистості, здатної самостійно навчатися впродовж усього життя. Вжити та процвітати в новому тисячолітті означає змінитися, навчатися й займатися тим, щоб наново створювати себе. У XXI столітті неграмотні не ті, хто не вміють читати й писати, а ті, хто не вміє учитися й переучуватися. Постає необхідність змінити своє відношення до отримання професії. Старі правила більше не діють. Справжня освіта – це процес. Сьогодні рівень освіченості визначається не лише ступенем розвитку інтелекту, але й здатністю швидко реагувати на нову інформацію, виокремлювати її із загального потоку, творчо перероблювати й приймати правильні рішення.

Завданням сучасних вишів є підготовка спеціаліста, що вільно та свідомо володіє технологією самонавчання. В нагоді щодо вирішення поставленого завдання може стати тренінг. Нажаль, на сьогодні він не достатньо поширений.

Аналіз досліджень та публікацій. Окремі аспекти поставленої проблеми відображено у працях П. Атаманчука [1], А. Вербицького [3], А. Касперського [5], Г. Сиротенко [6] та ін., а саме: необхідність вибору такого методу навчання, який б перш за все, сприяв відпрацюванню вмінь та навичок через дуплікацію та разом із тим виступав свідомою працею особистості.

Метою даної публікації є узагальнення відомостей щодо використання тренінгу в навчальному процесі, виділення особливостей його організації, наведення класифікації тренінгів та розкриття переваг їх застосування.

Виклад основного матеріалу. Тренінг – це комплекс вправ націлених на здобуття, відпрацювання або вдосконалення певних навичок та вмінь; планомірна підготовка до їх максимального застосування з найбільшою працездатністю.

Стосовно підготовки спеціалістів шляхом масштабного використання тренінгового методу навчання в сучасних умовах, нажаль, говорити не доводиться. Тому, перш за все, слід звернути увагу на підготовку педагогічних кадрів, які б практично володіли зазначеним прийомом роботи. Сучасний вищий навчальний заклад має всі «відправні точки» щодо використання цього методу. Система вищої освіти дозволяє організувати навчальний процес на основі використання тренінгів. При цьому:

- суттєво змінюється сприйняття лекційного матеріалу (суто теоретичного);
- наголошується увага на основних теоретичних моментах;
- відбувається апробація щойно почутого теоретичного матеріалу на практиці;
- особисте сприйняття шаблону;
- порівняння різних варіантів сприйняття алгоритму шляхом спостереження за іншими людьми;
- формується певний рівень абстрактного мислення, що дозволяє особистості проектувати отримані знання на інші сфери діяльності та інші життєві ситуації взагалі;
- особисті спроби та спостереження за іншими дають можливість формувати особисту думку стосовно того чи іншого питання.

В педагогічних вищих навчальних закладах краще ніж будь-де можна показати яскравість результатів використання тренінгового методу, а саме:

- кожне наступне спілкування з викладачем розкриває елементи попереднього тренінгу на практиці (на основі слів та поведінки викладача);
- кожне наступне спілкування з викладачем дає змогу застосувати на практиці вміння з попереднього тренінгу та отримати додаткові індивідуальні консультації з того чи іншого приводу;
- поетапне ускладнення завдання з метою досягнення кінцевого результату при індивідуальному виконанні (відпрацювання окремих елементарних кроків з метою подальшого використання в практичній діяльності);
- можливість спостереження за членами групи розкриває варіативність сприйняття та використання певних тренувань [6].

В сучасних умовах спрямовуюча роль викладача в навчальному процесі вимагає внесення значних змін в методику викладання. Тепер завданням будь-якого викладача не є

передача знань з конкретної дисципліни, а передача й формування здібностей особистості до самостійного оволодіння знаннями на прикладі якоїсь навчальної дисципліни [2, 4]. Саме тут більш ніж ефективним є тренінговий метод навчання, що дозволяє впродовж лекцій проводити міні-тренінги, формуючи таким чином певні вміння та навички. За таких умов немає необхідності, як на практичному занятті, повертатися на початок лекції й відшукувати правило, що потребує практичного відпрацювання. Окрім того, такий підхід до вивчення виключає «зазубрювання» або примусове «самобічювання» з метою формування певних навичок. Етап «спостереження» у тренінгу несе вагоме дидактичне значення, сприяє усвідомленню запам'ятовуванню, виключаючи при цьому примусове «зазубрювання» [3].

Можна навести кілька класифікацій тренінгу:

- за метою проведення: навчальний, тренувальний, контрольний;
- за чисельністю групи: індивідуальний, груповий, колективний, комбінований;
- за тривалістю проведення: короткочасний, тривалий, довготривалий;
- за частотою використання: систематичний, ситуативний, періодичний.

Тому, наприклад, контрольний тренінг має своєю метою перевірку рівня впевненості використання знань, вмінь і навичок та свідомого підходу особистості до власної освіти. Він передбачає виключення «сліпого» заучування матеріалу, коли навіть із зміною формулювання завдання складається ситуація нерозв'язуваності поставленої проблеми. Групові ж та колективні тренінги формують вміння працювати в колективі, розподіляти обов'язки та делегувати повноваження, що надзвичайно важливо в сучасному суспільстві [7].

Весь процес набуття освіти, спрямований на отримання знань, вмінь та навичок, має своєю метою апробацію їх використання в різних життєвих, практичних ситуаціях. Отже, якщо дивитись на освіту більш глобально, то освіта, в її динаміці, є тренінгом. Тому використання зазначеного методу навчання в сучасній освіті є надважливим. Зокрема це стосується підготовки фахівців із природничо-математичних та технічних дисциплін.

По-перше, він створює умови для набуття первинних базових знань та вмінь. Це є принципово важливим, бо вони виступають операційним фундаментом подальшої серйозної професійної діяльності.

По-друге, – забезпечує усвідомлення особистістю технології практичних методів самостійного набуття освіти, що в умовах сьогодення виступає ключовим моментом повноцінного та успішного функціонування особистості в суспільстві, що змінюється.

По-третє, – створює ситуацію самоосвіти на тлі взаємонавчання, через порівняння алгоритму власних дій із діяльністю інших учасників навчального процесу.

По-четверте, – сприяє практичному усвідомленню доцільності використання таких методів навчання як заучування. Алгоритмізація вивчення природничо-математичних та технічних дисциплін забезпечує економію часу та фізичних сил особистості. Тому, свідоме заучування алгоритму, засноване на практичній діяльності має свої значні переваги у навчанні, а саме – полегшує його [7,8].

Висновки. Метою використання тренінгів є відпрацювання конкретних вмінь та навичок, що передбачають поєднання різних видів діяльності, формування здатності до спостереження, самоконтролю та свідомої самоосвіти.

Надаючи можливість відпрацювати певні вміння за насамперед складеним алгоритмом, тренінги створюють умови для формування додаткових навичок щодо вмінь свідомо їх використовувати: складати алгоритми, аналізувати їх, коригувати та застосовувати.

Зазначені вище переваги тренінгу перед іншими методами навчання переконують, що він має місце на існування в сучасному навчальному процесі. Тренінг має бути включений до переліку методів навчання, як рівноправний із усіма раніше визнаними, а викладач – опанувати його та використовувати у свої професійній діяльності.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Атаманчук П. С. Элементы интерактивных технологий обучения физике : учеб. пособ. / П. С. Атаманчук, П. И. Самойленко, Н. Л. Сосницкая. – М. : АПК и ППРО, 2007. – 148 с.

2. Богданов І. Т. Дистанційне навчання електротехнічних дисциплін / І. Т. Богданов // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: зб. наук. пр. / редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін. – Запоріжжя. – 2008. – Вип. 50. – С. 29 – 37.
3. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход / А. А. Вербицкий. – М. : Высшая школа, 1991. – 208 с.
4. Дмитренко П. В. Дистанционное образование / П. В. Дмитренко, Ю. А. Пасичник. – К. : НПУ, 1999. – 25 с.
5. Касперський А. В. Система формування знань з радіотехніки у середній та вищій педагогічній школах / А. В. Касперський – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова. – 2002. – 325 с.
6. Сиротенко Г. О. Шляхи оновлення освіти: науково-методичний аспект. / Г. О. Сиротенко. – Харків: Основа. – 2003. – 96 с.
7. Смирнова-Трибульська Є. М. Теоретико-методичні основи формування інформативних компетентностей вчителів природничих дисциплін у галузі дистанційного навчання : автореф. дис. ...д. пед. наук : спец. 13.00.02 / Є. М. Смирнова-Трибульська – К., 2008. – 44 с.
8. Співаковський О. В. Теорія і практика використання інформаційних технологій у процесі підготовки студентів математичних спеціальностей. / О. В. Співаковський. – Херсон: Айлант. – 2003. – 244 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Лимарєва Юлія Миколаївна - кандидат педагогічних наук, асистент, Донбаська державна машинобудівна академія.

Коло наукових інтересів: проблемами методики викладання фізико-математичних дисциплін.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ КРИТЕРІЇВ ОЦІНЮВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ

Світлана ЛИТВИНОВА

У статті проаналізовано стан та перспективи використання електронних освітніх ресурсів (ЕОР) у загальноосвітніх навчальних закладах, розкрито особливості аналізу, оцінювання та систематизації вимог до використання електронних освітніх ресурсів, визначено особливості розробки критеріїв та структурні елементи ЕОР (змістовна, програмна, методична), вимоги до структурних елементів їх вмісту; до особливостей ЕОР віднесено режим конструктора уроку.

The paper analyzes the status and prospects of EER in secondary schools, disclosed terms of analysis, evaluation and systematization requirements for electronic educational resources peculiarities of criteria of design and structural elements of EER (content, software and methodology), the requirements for the structural elements of their contents, to EER include constructor features designer lesson.

Постановка проблеми. Відмінною особливістю сучасної загальної середньої освіти є активна реалізація можливостей інформаційних і комунікаційних технологій (ІКТ) у підвищенні якості методичного та дидактичного забезпечення навчально-виховного процесу, вивленні обдарованості та розвитку особистості учня. У сучасній школі більшість видів навчальної діяльності вимагають від вчителів готовності до застосування засобів ІКТ у своїй професійній діяльності. У цих умовах одним з пріоритетних напрямів модернізації загальної середньої освіти є широке впровадження засобів ІКТ у процес навчання і виховання, зокрема, використання електронних освітніх ресурсів (ЕОР) як під час проведення уроків, так і у позаурочний час. Барретт Крейг, президент та виконавчий директор корпорації Intel, підкреслює, що всі освітні технології нічого не варті, якщо вчителі не знають, як ними ефективно користуватися. Дива в освіті творять не комп'ютери, а вчителі [5, с.18].

Педагоги все частіше піднімають питання про відповідність ЕОР психолого-педагогічним вимогам. Однією із основних причин такої стурбованості є недостатня розробленість теоретичних засад оцінювання якості ЕОР. Відкритий доступ до ЕОР створив умови для аналізу, оцінювання та систематизації вимог, які вчителі формують під час активного використання ресурсів. Виникає необхідність обґрунтування критеріїв оцінювання, дослідження методів комплексної оцінки якості, визначення та апробація дієвих методик встановлення відповідності електронних засобів і технологій навчального призначення певним об'єктивним психолого-педагогічним вимогам до їх якості.

Аналіз останніх досліджень. Питання дослідження оцінки якості ЕОР ведуться вченими у різних напрямках, так змістовно-методичні показники, дизайн-ергономічність та техніко-технологічність розкрито у працях В. Роберт[8], І. Е. Вострокнутова [3], критерії якості ЕОР для платформ дистанційного навчання визначені Н. В. Морзе, О. Г. Глазуною [6],